

Marta Jakobovicová Május Elsejei Felvonuláson

Ez a fénykép valószínűleg az 1950-es évek elején készült Pilsenben, május elseje, azaz a munka ünnepe alkalmából. Én vagyok bal oldalról a második, nyalókával a számban. Mögöttem Vera Schleisová osztálytársnőm látható. Az iskolatársaim transzparenst tartanak, melyen a felirat olvasható része a 'föld a békéért' jelszót hirdeti. Pilsenben mint főiskolás részt vettem a május elsejei felvonulásokon. Sokat kellett gyalogolni, mert Pilsen nagy város, de mi, diákok élveztük, hiszen szabad napunk volt. Május elsején a kommunisták felvonulást szerveztek az utcákon. Mivel kötelező volt, részt vettünk rajta. Különben május elseje, a munka ünnepe nem kizárólag kommunista ünnep, az egész világon ismert. A felvonulás előtt a különböző csoportok találkoztak egy előre egyeztetett helyen, ahonnan indultak. A munkatársaimmal, orvosokkal és nővérekkel rendszerint végigvonultunk a városon. Bevallom, kedveltem is ezt az ünnepet. Nem kellett munkába menni, egész nap lóghattunk. Persze jártunk felesre, feketéztünk. 1948-ban a kommunisták átvették Csehszlovákiában a hatalmat. Nem mondhatnám, hogy valami különösebb változást jelentett volna számomra. Csehországban tanultam akkoriban. Nagyon naiv lélek voltam, beléptem a kommunista pártba. Valahogy úgy éreztem, hogy kötelességem. Mit tudtam én a kommunizmusról?! Semmit. Tulajdonképpen ez a lépés, úgymond, elismerése volt a szovjet felszabadítóknak. Volt egy nagyon jó cseh barátnőm, Anka Vrabcová, együtt laktunk a diákokthozban. Pilsen mellett élt a szüleivel egy kisvárosban. Befolyásos kommunista családból származott. Az apja a kerületi bizottság tagja, a testvére pedig nem tudom pontosan, milyen magas beosztásban dolgozott. Amikor elkezdődött Slánsk? pere [lásd: Slánsk?-per], ellenük fordult az egész. Slánsk? is egyik nap frontembere volt a kommunista pártnak, másnap meg fölakasztották. Ugyanez történt a barátnőm családjával is. A nővérét kirúgták, a bátyját meg börtönbe zárták. Amikor a nővére elment érdeklődni, miért történt meg, senki sem ismerte. Ankával ott ültünk a rádiónál, és hallgattuk a pereket, kimeredt szemekkel. Nem tudtuk megérteni, tulajdonképpen hogyan lehetséges ilyesmi. Akkor az ember rájött, hogy ez valami borzalom. 1968-ban [lásd: Prágai tavasz] bevonultak az oroszok. Még a szülői házban laktam a fiammal és a

szüleimmel együtt. Pontosan emlékszem, hogy fél ötkör hajnalban kicsengett a telefon, az egyik nővérkém hívott: 'Kapcsoljátok be a rádiót, elfoglaltak minket az oroszok.' Nem is kell mondanom, milyen sokkot jelentett ez számunkra. 1968 tavaszán úgy nézett ki, hogy jobbra fordul minden, hiszen volt ez a Dubcek-korszak [lásd: Alexander Dubcek], és egyszerre mindennek befellegzett, következett a több évtizedes fojtogatás. Még abban az évben kiléptem a pártból. Akkoriban kicsit hősködtem is. Úgy gondolom, egy nőnek azért könnyebb volt a dolga, mint egy férfinak. Egész egyszerűen fogtam a párttagsági igazolványomat, és azt mondtam az illetőnek, hogy 'Itt van, visszaadom nektek, nem kell nekem. Én nem vagyok hajlandó többé párttag lenni'. Természetesen, nem értették meg, győzködtek, hogy maradjak. Eljöttek utánam a lakásomra is. Nem léptem vissza.